

інтелект-карті студенти фіксують будь-які слова, ідеї, виникнення яких зумовлено центральним словом-стимулом. Другий етап передбачає осмислення результатів першого етапу. Це призводить до створення нової інтелект-карти, на якій потрібно виокремити основні ідеї та асоціації другого й третього рівнів. На третьому етапі, так званій «інкубації», поставлена проблема опрацьовується несвідомо, у «фоновому режимі». На четвертому етапі, вторинній реконструкції, знову відбувається вільне виявлення асоціацій, які з'явилися на етапі «інкубації». Поява нових асоціацій призводить до перегляду інтелект-карти, побудованої на другому етапі, а відповідно і до її реконструкції. На основі створених студентами інтелект-карт відбувається осмислення концептосфери їх професійного мовлення, введення до активного індивідуального лексикону нового словникового запасу.

Література:

1. Шехтер И. Ю. Живой язык / И. Ю. Шехтер. – М. : РЕКТОР, 2005. – 256 с.
2. Шилінська І. Ф. Формування культури професійного мовлення майбутніх фахівців економічного профілю в процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / І. Ф. Шилінська. – Тернопіль, 2012. – 218 с.

Штохман Л. М.,
к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов
та професійної комунікації ТНЕУ

АКТИВІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ

Як відомо, стиль мислення закладається з дитинства, а в студентські роки продовжується формування творчої особистості, здатної до генерування і використання нових ідей, задумів, нових підходів, нових рішень. Вагому роль у цьому відіграє постійна підтримка навчальної діяльності, її сприятливого емоційного клімату. Активізація навчання відбувається завдяки активному використанню психологічних, особистісних можливостей, якими володіють викладач та студенти.

У вищих навчальних закладах продовжується комплектування сукупності знань студента про світ. Саме у цей період відбувається поглиблення здобутих знань та розширення рамок розуміння картини функціонування Всесвіту, що знаходить відображення у системі мовного вираження. Становлення індивідуальної мовної картини світу людини триває протягом всього її життя. Період навчання у вищій школі можна співставити з часом активного вдосконалення мовних засобів індивіда, які відповідатимуть його досвідові, інтелектуальному розвитку, емоційним та психологічним особливостям, естетичним смакам.

Розуміння іноземної мови як засобу міжнародного спілкування стимулює пошук нових підходів в організації процесу навчання іноземних мов, який забезпечуватиме пізнання студентами нової культури. Зростання освітнього, виховного й розвивального значень іноземних мов у житті суспільства й кожної людини, а також наявність багатомовного й полікультурного середовища в усіх європейських країнах продукували ідею розширення індивідуального мовного досвіду особистості.

У вищому навчальному закладі пошук шляхів підвищення комунікативної компетенції фахівця є серед головних завдань викладання іноземних мов. У центрі уваги при цьому – мовна комунікація. Досягнення цієї мети вимагає використання методичної концепції навчання іноземним мовам у вищому навчальному закладі, яка виходить з найголовнішого, комунікативного підходу до професійно орієнтованого навчання чотирьом видам мовленнєвої діяльності [1, с. 8].

Мовленнєва функціональна система, яка забезпечує комунікацію, тобто спілкування, має складний, системний характер і включає в себе цілий ряд ланок: мотив, задум, внутрішню програму і т. д.

Ще однією умовою комунікативності є наявність чи відсутність у тих, хто навчається, мотиву для здійснення мовленнєвої діяльності іноземною мовою [1; 2]. Це положення є головним при визначенні комунікативності. Важливою умовою ефективності діяльності, за визначенням багатьох науковців, є наявність і мотиву, і предмету діяльності, їх тотожність [1, с.93].

Мотивація є найбільш безперечним і вивченим чинником успішності навчання в цілому і вивченні іноземної мови зокрема. Вона є пусковим механізмом будь-якої діяльності, чи то праця, спілкування чи пізнання [2, с. 34].

З огляду на це, метою нашої статті є аналіз ролі мотиваційного чинника у становленні особистості, його актуалізації на всіх рівнях навчального процесу у вивченні іноземної мови, висвітлених у працях вітчизняних та іноземних науковців.

Значення високої мотивації навчальної діяльності у концептуальному сприйнятті іноземної мови неодноразово відзначалось спеціалістами в галузі психології навчання і методики викладання. Існує багато сучасних підходів до проблеми мотивації з виведенням культури на перше місце. Один з аспектів – вміння орієнтуватися в соціокультурному середовищі країни, мова якої вивчається. Найбільш цікаві в цьому плані роботи Сафонові В. В., Пасова Є. І., Кузовлева В. П., Тучкової Т. У., Монка Б.

Можна вважати, що сама форма навчальної діяльності і можливість досягнення високих практичних результатів створюють передумову для стимулювання учнів. Але вирішальним у забезпеченні ефективності навчання є свідоме врахування мотиваційного чинника і керування ним на всіх рівнях і

всіх компонентах навчального процесу, вплив на нього через особливу організацію навчального матеріалу, методів і прийомів його введення і закріплення, а також організацію форм групової взаємодії. Визнаючи провідну роль мотивації в вивченні іноземної мови, викладачу необхідно продумувати засоби й прийоми її формування в умовах навчального закладу. Хоча, як визнають науковці, навчальна діяльність, що здійснюється у формі комунікативної діяльності групи студентів, є завжди вмотивованою [4, с. 132]. Формування мотивів – це, насамперед, створення умов для проявлення внутрішніх стимулів до навчання, усвідомлення їх самим студентом та подальший розвиток мотиваційної сфери.

Метою навчання є опанування «живою» мовою. Домінуючим умінням, на розвиток якого спрямовані всі зусилля як у школі, так і у ВНЗ, є говоріння. Інтенсивність за часом, використання технічних засобів навчання, багаторазовість повторення матеріалу дозволяють досить швидко досягти певного рівня розвитку вмінь, особливо умінь говоріння.

Часи захоплень з приводу «лабораторій усного мовлення» давно пройшли. Критики даних методів підкреслюють неможливість поглибленого проникнення в структури мови подібним способом: технологія лабораторії усного мовлення дозволяє засвоїти досить обмежений, а отже, одноманітний набір вправ, метою яких є, в основному, відтворення (а не продукція) знайомих мовних структур [2, с. 56]. У розвитку умінь також спостерігається перевага говоріння – читання і письмо залишаються підпорядкованими методами і вводяться лише на просунутому етапі навчання. Що ж стосується аудіювання, то воно не знаходить послідовного розвитку саме як вміння, а є радше засобом досягнення мети, але не самою метою [2, с. 47].

Крім того, часто критикують тексти підручників. Як правило, це діалоги, покликані продемонструвати, як кажуть, носів мови «в житті». Проте, це спеціально придумані, так звані синтетичні, тексти лише віддалено нагадують розмови реальних носіїв. Тому ситуативне мовлення за зразком повинно набути якісно нового характеру, стати більш довільним в тематиці висловлювання, багатшим на синонімічність та категоризацію, вдосконаленим у використанні граматичних структур повідомлення.

Активізація та інтенсифікація навчання відбувається за рахунок більш активного використання психологічних, особистісних можливостей, якими володіють викладач та студенти, а також соціально-психологічних можливостей, які закладені у характерній для розвинутого навчального колективу взаємодії та взаємостосунках [1, с. 135]. Мотивація учіння відіграє вагомую роль у засвоєнні знань, особливо тоді, коли воно здійснюється у порівняно стислий проміжок часу в умовах включення студента в різні види життєдіяльності.

Отож, домінуючими мотивами навчальної діяльності студентів повинні стати мотиви пізнання навколишнього світу. При цьому важливо, щоб вони оволодівали діями й засобами цього пізнання, щоб на першому місці були мотиви їх реалізації себе як особистості. Тому необхідно говорити про мотивацію як результат внутрішніх потреб людини, її інтересів й емоцій, цілей та задач, наявність мотивів, спрямованих на активізацію її діяльності.

Література:

1. Зязюн І. А. *Неперервна освіта: концептуальні засади і сучасні технології* / І. А. Зязюн // *Творча особистість у системі неперервної освіти*. – Харків: ХДПУ, 2002. – 203 с.
2. Пометун О., Пироженко Л. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід* / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – 135 с.
3. Berns M. S. *Functional approaches to language and language teaching: Another look // Initiatives in communicative language teaching. A book of readings* / Savignon S. & Berns M. S. – Boston: Addison-WesleyPublishingCo., 1984. – P. 3-21.
4. *Effective Teaching in Higher Education*, Routledge / Brown G., Atkins M. – London, 1990. – 203 p.

Юрчишин Т. В.,

к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов
та професійної комунікації THEU

Стецько І. І.,

к. пед. н., доцент кафедри іноземних мов
та професійної комунікації THEU

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У зв'язку з європейською орієнтацією України загалом та входженням нашої держави до європейського освітнього і наукового поля зокрема, наголос все більше робиться на якості освіти та особистісній орієнтованості навчального процесу. Однією зі складових удосконалення організації навчального процесу у ВНЗ є індивідуалізація навчально-виховного процесу та посилення ролі самостійної роботи студентів [1, с. 47].

Завдання викладача іноземних мов у таких умовах полягає в практичній реалізації особистісно-орієнтованої форми навчання іноземної мови через організацію самостійної роботи студентів та контролю за нею.

Перед викладачами іноземних мов постають певні труднощі: як правильно організувати процес самостійної роботи і допомогти студентам досягнути максимально ефективних результатів [2, с. 48]. Передусім, важливо створити у студентів мотивацію роботи над мовою.

Серед мотиваційних чинників, які сприяють активізації самостійної роботи, варто виокремити такі: 1) усвідомлення користі від виконуваної роботи, використання результатів самостійної роботи у професійній підготовці; 2)